

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 14.12.2010
C(2010)8949 definitief

**Betreft: Steunmaatregel N 208/2010 - Nederland
Steun voor CO₂-levering in de Zuidplaspolder**

Excellentie,

1. DE PROCEDURE

1. Na prenotificatiecontacten heeft Nederland op 27 mei 2010 de bovenstaande steunmaatregel aangemeld. Door de Commissie gevraagde verdere verduidelijking of nadere informatie is ontvangen op 16 juni, 18 augustus, 2 en 16 november 2010, en 2 december 2010.

2. BESCHRIJVING VAN DE STEUNMAATREGEL

Inleiding tot het project

2. De Nederlandse autoriteiten zijn voornemens investeringssteun te verlenen voor de aanleg door Bio Supply CV (hierna "Bio Supply" genoemd) van infrastructuur voor de afname van rest-CO₂ van een bio-ethanolfabriek en de levering van CO₂ aan tuinbouwkassen; daar zal het worden gebruikt om de plantengroei te bevorderen, in plaats van gebruik te maken van (het CO₂ in) de rookgassen die ontstaan bij de verbranding van aardgas. Hoofddoel van de steunmaatregel is het verhogen van de milieubescherming door het beperken van het verbruik van primaire energiebronnen voor traditionele vormen van CO₂-productie.

Achtergrond

3. De tuinbouwkassen die via het project het voor de plantengroei benodigde CO₂ aangeleverd zullen krijgen, zijn gelegen in de Zuidplaspolder, een gebied met een oppervlakte van 250 tot 270 hectare. Daarnaast zijn er ook plannen voor de aanleg van een nieuw kassengebied, waardoor er in het gebied nog eens 280 hectare

Zijne Excellentie de Heer Uri. ROSENTHAL
Minister van Buitenlandse Zaken
Bezuidenhoutseweg 67
Postbus 20061
NL - 2500 EB Den Haag

tuinbouwkassen zullen bijkomen die ook door het project zullen worden bediend. Momenteel produceren glastuinders hun eigen CO₂ via installaties met warmtekrachtkoppeling (hierna "wkk" genoemd)¹ of via gasgestookte verwarmingsketels, ook in de zomer wanneer de warmte niet nodig is (de zgn. zomerstook). Wanneer "extern" CO₂, en met name rest-CO₂ uit de industrie, beschikbaar komt, kunnen tuinders de zomerstook vermijden en besparen op het verbruik van aardgas voor de productie van hun eigen CO₂, mits de bij de bio-ethanolfabriek vrijgekomen CO₂ natuurlijk naar de tuinbouwkassen wordt geleid.

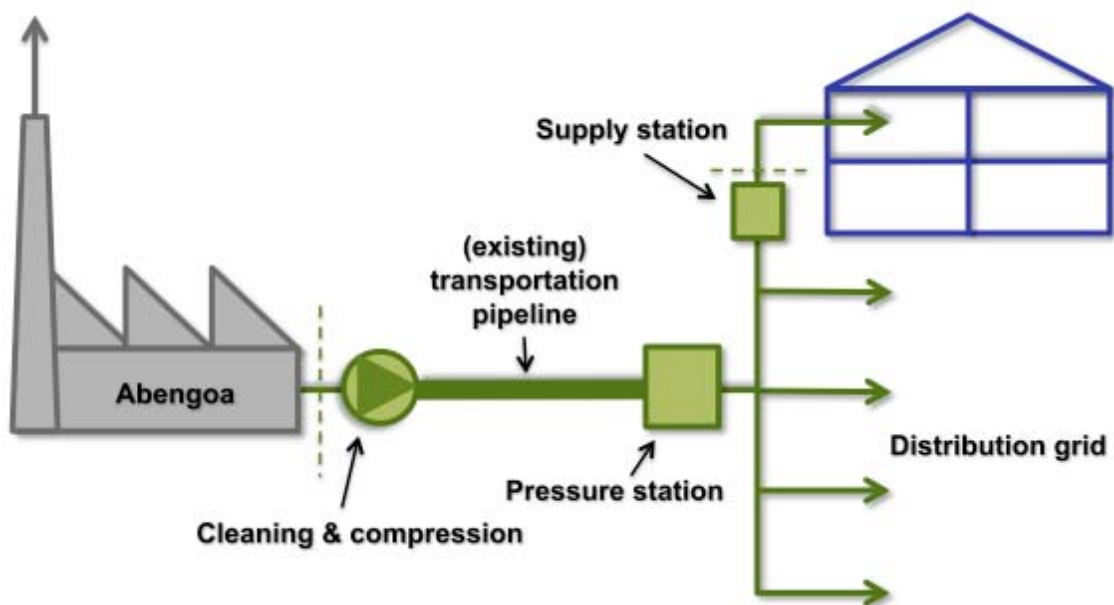
4. Momenteel krijgen de tuinbouwkassen in het Westland en het Oostland van OCAP CO₂ vof (hierna "OCAP CO₂" genoemd) rest-CO₂ aangeleverd, die afkomstig is van een raffinaderij van Shell in Rotterdam. OCAP CO₂ is een gemeenschappelijke onderneming van Linde Gas Benelux (een leverancier van industriële gassen), Volker Wessels Stevin Deelnemingen (een bouwonderneming) en Reggeborgh Deelnemingen (een met Koninklijke Volker Wessels Stevin gelieerde investeringsmaatschappij).
5. OCAP CO₂ is eigenaar van de CO₂-transportpijpleiding en het distributienet in het Westland en het Oostland. OCAP CO₂ koopt bij Shell Nederland Raffinaderijen BV het CO₂ in dat vrijkomt in hun fabriek voor de productie van waterstof. Het CO₂ wordt door OCAP CO₂ op druk gebracht en vervolgens via de pijpleiding geleverd bij de CO₂-afnemers in de regio (de glastuinders). Het betreft hier de levering van zo'n 300 000 ton CO₂ per jaar aan zo'n 500 glastuinders, hetgeen een CO₂-reductie van zo'n 170 000 ton per jaar oplevert. De capaciteit van de bestaande CO₂-leveringsbron is echter ontoereikend om ook het kassengebied in de Zuidplaspolder te dekken, momenteel niet en zeker niet met de geplande uitbreiding.
6. Wanneer het project gereed komt, zal Bio Supply zuivere CO₂ naar OCAP CO₂ sturen, die zelf de nieuwe infrastructuur zal gebruiken, op basis van een contract dat met Bio Supply is gesloten voor de verkoop van zuivere CO₂ aan de glastuinders.

Nadere beschrijving van het project

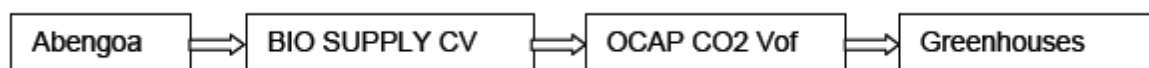
7. De geplande infrastructuur wordt aangesloten op een nieuwe bio-ethanolfabriek die momenteel in het Rotterdamse havengebied door Abengoa Bioenergy Netherlands BV (hierna "Abengoa" genoemd) wordt gebouwd. Het is inherent aan de productie van bio-ethanol dat er een aanzienlijke hoeveelheid van vrijwel zuiver CO₂ vrijkomt. Door reinigen en drogen kan dit 'ruwe' CO₂-gas op het voor levering aan tuinbouwkassen geschikte kwaliteitsniveau worden gebracht². In het kader van het voorgenomen project zou OCAP CO₂ het beschikbare ruwe CO₂ afvangen en verwerken in de fabriek van Abengoa en dit CO₂ leveren aan het kassengebied in de Zuidplaspolder.

¹ Een wkk-installatie heeft drie functies: de productie van warmte, van stroom en van CO₂. Tijdens de zomer is de productie van warmte een restproduct.

² Het CO₂ wordt aan de bron behandeld zodat het aan de specificaties voldoet, waarna het onder druk wordt gebracht om te worden getransporteerd onder een druk van 21 bar. De bronlocatie moet via een transportpijpleiding op bestaande transportpijpleidingen van OCAP CO₂ worden aangesloten.

8. Bio Supply is dus voornemens te investeren in de installatie voor de afvang, reiniging en compressie van het CO₂ van Abengoa en in de transport- en distributie-infrastructuur voor de levering van het CO₂ aan de tuinbouwkassen (zie het bovenstaande schema). De nieuw transport- en distributie-infrastructuur zal worden aangesloten op de bestaande transportpijpleiding van OCAP (zie bovenstaand schema), die in het Westland en het Oostland loopt. Zoals in punt 16 nader wordt aangegeven, zijn deze investeringen (de afvang- en compressie-installatie upstream van de bestaande pijpleiding en de noodzakelijke nieuwe transport- en distributie-infrastructuur downstream van de pijpleiding) de belangrijkste elementen van de totale verwachte investeringskosten van 33 570 547 EUR. Abengoa moet zelf zo'n 3 miljoen EUR investeren in de bouw van installaties om het ruwe CO₂ in de fabriek af te vangen en het voor afname door Bio Supply beschikbaar te maken. Op basis van de door Nederlandse autoriteiten meegedeelde geplande jaarlijkse hoeveelheden en de afnameprijs zou Abengoa op deze investering een rendement van zo'n 6,1% behalen.
9. De infrastructuur zal door OCAP CO₂ worden gebruikt om CO₂ aan de tuinbouwkassen in de Zuidplaspolder te leveren. Bio Supply zal het CO₂ inkopen bij Abengoa en doorverkopen aan OCAP CO₂. OCAP CO₂ zal het CO₂ daarna aan de glastuinders leveren. Een en ander kan als volgt schematisch worden voorgesteld.

10. Samen met de Provincie Zuid-Holland, de lokale gemeenten en de Tuinders Vereniging Zuidplaspolder heeft OCAP CO₂ een Convenant Duurzame Exploitatie Energiepotentieel Zuidplaspolder ("energieconvenant") gesloten. Met dit convenant willen de betrokken partijen zich inzetten voor de milieu- en klimaatdoelstelling van de Nederlandse regering dat de tuinbouw tegen 2020 CO₂-neutraal moet zijn.

De financiële levensvatbaarheid van het project

11. De totale investeringskosten voor het project bedragen 33 570 547 EUR en kunnen als volgt worden uitgesplitst: i) voorbereiding: 1 651 931 EUR; ii) afvang en

compressie: 15 486 116 EUR; iii) transportpijpleiding: 2 760 000 EUR, en iv) distributiepijpleiding: 13 672 500 EUR. De netto exploitatiekosten³ en -baten worden geraamd op 18 864 330 EUR gedurende de eerste vijf jaar. Voorts wordt een bedrag van 3 205 615 EUR, een voordeel van de energie-investeringsaftrek, in mindering gebracht⁴. Dat alles levert in totaal 11 500 602 EUR voor steun in aanmerking komende investeringskosten op. Het steunbedrag van 5 miljoen EUR komt overeen met zo'n 43,5% van de in aanmerking komende investeringskosten.

12. De Nederlandse autoriteiten hebben aangegeven dat de kosten om CO₂ via een wkk-installatie te produceren, afhankelijk zijn van de vraag of deze installatie wordt gebruikt om warmte te produceren met CO₂ als restproduct, dan wel uitsluitend om CO₂ te produceren. Ook hangt de kostprijs af van de vraag of deze productie tijdens piekuren of tijdens daluren plaatsvindt, omdat dit bepalend is voor de waarde van de opgewekte stroom. Volgens de Nederlandse autoriteiten ligt, bij de huidige aardgas- en stroomprijzen, de kostprijs van CO₂ zonder warmtegebruik tussen 30 en 60 EUR/ton. Wanneer ook de warmte kan worden gebruikt, zou de kostprijs vrijwel nul bedragen. Ook bij de productie van CO₂ via een verwarmingsketel is de kostprijs afhankelijk van de vraag of de ketel wordt gebruikt om warmte te produceren met CO₂ als restproduct, dan wel uitsluitend om CO₂ te produceren. De Nederlandse autoriteiten hebben aangevoerd dat, bij de huidige aardgasprijzen, de kostprijs van CO₂ zonder warmtegebruik zo'n 80 EUR/ton bedraagt. Wanneer ook de warmte kan worden gebruikt, zou de kostprijs vrijwel nul bedragen. Het enige alternatief dat momenteel beschikbaar is voor de productie van CO₂ uit aardgas, is de aankoop van vloeibaar CO₂ dat via een tankwagen wordt geleverd. De prijs van vloeibaar CO₂ begint bij zo'n 100 EUR/ton. Gezien het prijsverschil geldt vloeibaar CO₂ niet als een concurrerend alternatief.
13. De markt voor de levering van gasvormig CO₂ is momenteel nagenoeg onbestaand, afgezien van de bestaande levering door OCAP CO₂ in de andere kassengebieden (het Westland en het Oostland). Ook al zetten de prijzen van dergelijke alternatieven tot op zekere hoogte een rem op de prijsstelling van OCAP CO₂, toch kan geen andere marktprijs worden bepaald dan de prijs die OCAP CO₂ thans berekent in de gebieden waar zij levert. Deze prijs situeert zich binnen een bandbreedte van 38 tot 72 EUR/ton, afhankelijk van de afgenomen volumes.
14. De verkoopprijs die OCAP CO₂ in dit project zal berekenen en die uiteindelijk afhankelijk is van zakelijke onderhandelingen met afnemers, wordt, om dit project bedrijfseconomisch te versterken, opgetrokken tot een prijs tussen 47 en 79 EUR/ton, afhankelijk van de afgenomen volumes⁵. Ten opzichte van alternatieven

³ In de exploitatiekosten worden synergie-effecten met het bestaande project van OCAP CO₂ voor de levering van CO₂ in het Westland en het Oostland aangenomen - en dus zijn mogelijke schaaffecten (kostenverlagingen) van de uitbreiding van het bestaande netwerk meegenomen bij de berekening van de exploitatiekosten van het aangemelde project. De Nederlandse autoriteiten hebben bevestigd dat er geen overlappingen zijn bij de in aanmerking komende kosten van het bestaande project van OCAP CO₂ in het Westland en het Oostland en de kosten van het voor de Zuidplaspolder aangemelde project.

⁴ De energie-investeringsaftrek (EIA) is een belastingaftrek die investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen of in duurzame energie wil stimuleren. Deze EIA vormt geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU, aangezien het een algemene maatregel betreft die op gelijke basis open staat voor alle ondernemingen. Zie het besluit van de Commissie van 23 juli 2003 betreffende steunmaatregel N 266/2003 - Project Offshore Windpark Q7 (PB C 266 van 5.11.2003, blz. 2) (punt 3.2).

⁵ De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de verkoopprijzen die tuinders voor gasvormig CO₂ van OCAP CO₂ betalen, uiteenlopen: hoe meer uren een bepaald geïnstalleerd vermogen wordt

waarbij CO₂ als restproduct wordt geleverd, ligt deze prijs lager dan de prijs van vloeibaar CO₂ en is het tegelijk concurrerender ten opzichte van de kosten die glastuinders moeten maken om zelf CO₂ te produceren. In onderstaande tabel wordt een overzicht van de kostprijs van CO₂ gegeven, zoals dat door de Nederlandse autoriteiten is verschaft.

	Kostprijs CO₂ (EUR/ton)
Wkk of verwarmingsketel, met warmtegebruik	<10
Wkk, zonder warmtegebruik	30-60
Verwarmingsketel, zonder warmtegebruik	80
Vloeibaar CO ₂	>100
OCAP – Zuidplaspolder	47-79
OCAP – bestaande leveringsgebieden	38-72

15. Uit het door de Nederlandse autoriteiten overgelegde businessplan blijkt dat de winstgevendheid van de investering, uitgedrukt als Internal Rate of Return (hierna "IRR" genoemd), zonder staatssteun [...] % bedraagt over de periode waarin de investering volledig wordt afgeschreven (20 jaar). Dit rendement (zonder steun) ligt aanzienlijk lager dan het minimum rendementspercentage van [...] % dat de aandeelhouders voor dit en andere projecten verlangen, zoals blijkt uit interne documenten van de onderneming. Een IRR van minder dan [...] % geldt als te laag om de vereiste projectfinanciering te kunnen aantrekken, gezien de eisen van de bank (nl. rente, reserverekeningen, Debt-Service Coverage Ratio (DSCR) en aflossingsperiode). Wanneer de verwachte inkomsten worden afgezet tegen het vereiste kapitaal, levert dat een IRR van [...] % (zonder steun) op die te laag ligt om aan deze eisen te kunnen voldoen.
16. Bovendien is het zo dat, op basis van het door de Nederlandse autoriteiten verschaft businessplan, de verwachte verkoopprijzen van tussen 47 en 79 EUR/ton, in een verder ongewijzigde situatie (in de aanneme namelijk van een volledig inelastische vraag), met meer dan 12% zouden moeten worden verhoogd om zonder de voorgenomen steun een afdoende winstgevendheidsniveau te kunnen bereiken. Daarvoor zou de prijsrange ten minste tot tussen 53 en 89 EUR/ton moeten stijgen. Gelet op de prijs van alternatieve leveringsbronnen voor CO₂ zou een verhoging van die grootteorde het zakelijke voorstel uit de markt hebben geprijsd wat betreft zowel

gebruikt, des te lager de (gemiddelde) kosten per geleverde ton CO₂ zijn. De prijzen worden dus berekend op basis van de gecontracteerde leveringscapaciteit en het daadwerkelijke aantal (vollast)gebruiksuren dat CO₂ is afgenomen. Hoe hoger het aantal vollasturen dat is afgenomen, hoe lager de prijs die de tuinder betaalt, en omgekeerd. De Nederlandse autoriteiten hebben dit geïllustreerd aan de hand van het volgende voorbeeld: de prijs bedraagt bij 2 500 vollasturen afname 47 EUR/ton, terwijl deze bij 1 250 vollasturen uitkomt op 79 EUR/ton.

* Zakengeheim

de prijs van het eenvoudige alternatief met de verwarmingsketel (met 80 EUR/ton) als de bovenrand van de prijsrange voor wkk-prijzen (30-60 EUR/ton).

17. De Nederlandse autoriteiten hebben een aantal risico's met betrekking tot het voorgenomen project geïdentificeerd. Het grootste (investerings)risico in de implementatiefase is de tijd die nodig is om vergunningen en eventuele aanpassingen van bestemmingsplannen te krijgen. Wat de operationele risico's betreft, hebben de Nederlandse autoriteiten beklemtoond dat de nieuwe CO₂-bron een onderdeel is van een bio-ethanolfabriek in aanbouw, en dat het onzeker is of CO₂ op lange termijn beschikbaar blijft op het thans verwachte productieniveau, gezien het feit dat de markt voor bio-ethanol nog jong is en de daarmee gepaard gaande politieke gevoeligheden. De Nederlandse autoriteiten hebben voorts opgemerkt dat aan de verkoop van CO₂ een aantal onzekerheden zijn verbonden, onder meer omdat de vraag of het gebruik van extern CO₂ nu (en in de toekomst) aanslaat, van talrijke factoren afhangt, zoals de gas- en stroomprijs, de mogelijke impact van emissierechten en ontwikkelingen op het gebied van wetgeving.

2.1. Nationale rechtsgrondslag

18. De nationale rechtsgrondslag voor de steunmaatregel is de Algemene Subsidieverordening Zuid-Holland van de Provincie Zuid-Holland. De maatregel is een individuele steunmaatregel die, op grond van deze verordening, aan de begunstigde onderneming in de vorm van een directe subsidie ter beschikking wordt gesteld.

2.2. De begunstigde onderneming

19. Bio Supply is de begunstigde van de steun omdat zij de vereiste investeringen doet⁶. Bio Supply is, evenals OCAP CO₂, een gemeenschappelijke onderneming van Linde Gas Benelux, Reggeborgh Deelnemingen en Volker Wessels Stevin Deelnemingen.

2.3. Uitgetrokken middelen

20. Voor deze maatregel is een bedrag van 5 miljoen EUR uitgetrokken.

2.4. Looptijd

21. De Nederlandse autoriteiten hebben de steun aangemeld voor de periode 2010-2011. De steunverlening is afhankelijk gesteld van de toestemming van de Commissie.

2.5. Cumulering

22. De steun mag worden gecumuleerd met de Energie-investeringsaftrek (EIA), een fiscale aftrekregeling die investeringen in energiebesparende bedrijfsmiddelen of in duurzame energie wil stimuleren. De EIA behelst geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie⁷

⁶ Niettemin maken Bio Supply en OCAP CO₂ deel uit van dezelfde economische entiteit; vandaar ook het kasstroomschema in de aanmelding, dat is gebaseerd op de geconsolideerde activiteiten van deze beide entiteiten.

⁷ Vanaf 1.12.2009 zijn de artikelen 87 en 88 VEG respectievelijk de artikelen 107 en 108 VWEU geworden. De bepalingen in beide Verdragen zijn inhoudelijk identiek. In het kader van dit besluit moeten verwijzingen naar de artikelen 107 en 108 VWEU waar nodig worden begrepen als verwijzingen naar, respectievelijk, de artikelen 87 en 88 VEG.

(hierna "VWEU" genoemd), aangezien het een algemene maatregel betreft die op gelijke voet open staat voor alle ondernemingen⁸.

2.6. Standpunt van de Nederlandse autoriteiten

23. Volgens de Nederlandse autoriteiten dient Bio Supply, de ontvanger van de steun, als de enige begunstigde van de steun te worden beschouwd. Bio Supply zal de ontvangen steun onder geen beding doorgeven. De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de aankoopprijs die Bio Supply aan Abengoa zal betalen, de uitkomst is van zakelijke onderhandelingen op een *arm's length* basis. Abengoa wordt dus niet als een begunstigde van de steun beschouwd.
24. Daarnaast krijgen de glastuinders geen voordeel verleend. Meer bepaald wordt de investeringssteun gebruikt voor de aanleg van de geplande infrastructuur - en niet om de prijs te subsidiëren die glastuinders voor van OCAP CO₂ afgenomen gasvormig CO₂ moeten betalen. Deze ondernemingen zijn dus geen begunstigde ondernemingen in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.
25. De Nederlandse autoriteiten hebben andere methoden onderzocht om de met de maatregel beoogde milieudoelstellingen te behalen, zoals een rechtstreekse subsidie aan de glastuinders. Een tweede mogelijk alternatief zou zijn om levering van extern CO₂ aan de tuinbouwkassen over te laten aan de overheid, maar de Nederlandse autoriteiten hebben van begin af aan aangegeven dat zij niet op deze wijze op markten voor de glastuinbouw en energie wilden ingrijpen. Wel voeren zij aan dat zij momenteel geen ander passend, minder verstorend en even doeltreffend instrument kunnen zien, dat hetzelfde resultaat zal opleveren.
26. Bovendien zijn de Nederlandse autoriteiten, in het licht van de financiële prognoses van het project, van oordeel dat het bedrag van de subsidie aan OCAP CO₂ in verhouding staat tot de doelstelling van het garanderen van de levensvatbaarheid van het project, dat zonder de steun niet zou worden uitgevoerd.

3. BEOORDELING

3.1. De vraag of er sprake is van staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU

27. Een maatregel vormt staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU indien deze aan vier voorwaarden voldoet. Ten eerste dient de steunmaatregel door de Staat of met staatsmiddelen te worden bekostigd. Ten tweede dient de maatregel bepaalde ondernemingen of economische activiteiten te begunstigen. Ten derde dient de maatregel selectief te zijn. En ten vierde dient de maatregel het handelsverkeer tussen lidstaten ongunstig te beïnvloeden en de mededinging op de interne markt te verstoren of deze dreigen te verstoren.
28. De in het kader van de hier te onderzoeken regeling verleende steun voldoet aan alle bovengenoemde voorwaarden. De steun is afkomstig uit staatsmiddelen aangezien deze wordt gefinancierd uit de Nederlandse rijksbegroting en de provinciale begroting. Met de steun wordt een voordeel verleend, aangezien een onderneming daarmee financiering ontvangt die zij onder normale marktvoorwaarden niet had kunnen krijgen. De steun is selectief aangezien deze uitsluitend aan één

⁸ Zie het reeds aangehaalde besluit van de Commissie betreffende steunmaatregel N 266/2003 - Project Offshore Windpark Q7.

onderneming wordt verleend. De steun kan het interstatelijke handelsverkeer ongunstig beïnvloeden en de mededinging verstoren omdat de begunstigde onderneming actief is in de levering van gasvormig CO₂ aan de tuinbouwsector, waar er handelsverkeer tussen lidstaten kan plaatsvinden. Voorts kan deze maatregel, aangezien de verwachting is dat deze resulteert in een vervanging van (voor de productie van CO₂ via verwarmingsketels en wkk-installaties bestemd) aardgas door van OCAP CO₂ afkomstig CO₂, ook de mededinging verstoren tussen bestaande en concurrerende productiemethoden voor CO₂ en het interstatelijke handelsverkeer beïnvloeden, aangezien de betrokken markt voor gaslevering open staat voor concurrentie en intracommunautair handelsverkeer⁹. De aan de begunstigde verleende steun vormt derhalve staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU.

29. De overheidsmiddelen die voor de geplande subsidie beschikbaar worden gesteld, worden vrijgemaakt ten behoeve van Bio Supply, die dan ook als de begunstigde van de staatssteun wordt beschouwd.
30. Wat betreft andere ondernemingen die potentieel belangstelling hebben voor en/of in de toekomst baat hebben bij de infrastructuur zodra die is aangelegd (zoals Abengoa als leverancier van ruw CO₂ of de glastuinders die het door de begunstigde onderneming geleverde CO₂ zullen afnemen), deze zullen de voor steun bestemde overheidsmiddelen - geheel noch ten dele - ontvangen. Bovendien gaat het bij hun contracten of transacties met de begunstigde steeds om particuliere, winstmaximaliserende ondernemingen. Dit betekent dat de vraag- en aanbodprijzen voor CO₂ en de kosten en baten die daardoor tijdens de operationele levensduur van de infrastructuur voor derden ontstaan, kunnen gelden als marktprijzen, die geen buitensporige economische voordelen opleveren, zoals hier verder zal worden aangetoond.
31. De investeringssteun voor Bio Supply zal niet aan Abengoa worden doorgegeven. Bovendien zal Abengoa zelf 3 miljoen EUR investeren om de installaties te bouwen voor de afvang van CO₂ in haar fabriek en zal zij deze investering terugverdienen door de verkoop van CO₂ aan Bio Supply, hetgeen een rendement op investering van 6,1% zal opleveren, op basis van de mogelijke beoogde verkoopprijs.
32. De glastuinders zullen een marktprijs betalen voor het CO₂ dat zij afnemen. Bovendien zal de prijs die zij OCAP CO₂ voor het CO₂ betalen niet onevenredig lager liggen dan hun bestaande kosten voor de productie van CO₂ - en zullen zij dus ook geen buitensporig kostenvoordeel ontvangen. Dit kan aan de hand van de volgende elementen worden verduidelijkt.
33. Grote kassen gebruiken doorgaans de minst dure leveringsbron voor CO₂ (30-60 EUR/ton, geen warmtegebruik), die alleen vanaf een bepaalde grootte zakelijk aantrekkelijk is, terwijl in kleine kassen de duurdere verwarmingsketel wordt gebruikt (80 EUR/ton; geen warmtegebruik). Met de steun zou de prijs voor CO₂ van OCAP CO₂, naargelang het afgenomen volume uitkomen op tussen 47 en 79 EUR/ton, afhankelijk van de zakelijke onderhandelingen. Dit hogere prijspeil is op zich nog geen prikkel voor grote glastuinders om over te schakelen naar CO₂ van

⁹ Richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van Richtlijn 98/30/EG, PB L 176 van 15.7.2003, blz. 57 en Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG, PB L 211 van 14.8.2009, blz. 94.

OCAP CO₂. Daarom wordt het weinig waarschijnlijk geacht dat met de maatregel aan de grote glastuinders een indirect voordeel wordt verleend in de vorm van een al te lage prijs. Bovendien zouden, zonder de steun, de prijzen van OCAP CO₂ stijgen tot een prijsrange van 53 tot 89 EUR/ton. Een stijging van die grootteorde zou het zakelijke voorstel van de begunstigde onderneming uit de markt hebben geprijsd aan de bovengrens van de prijsrange van 30-60 EUR/ton voor wkk-prijzen.

34. Zo'n twee tot drie grote glastuinders in de Zuidplaspolder zouden onder het EU-emissiehandelsstelsel EU-ETS kunnen vallen en dus per ton uitgestoten CO₂ de prijs van de EU-ETS-emissierechten moeten betalen¹⁰. Voor deze grote glastuinders situeren de productiekosten van CO₂ zich aan de onderkant van de gepresenteerde bandbreedte van 30-60 EUR/ton. Zelfs indien de kostprijs van emissierechten (tegen een huidige marktprijs van 15 EUR/ton) wordt opgeteld bij de CO₂-prijs die grote glastuinders moeten betalen, dan zou het huidige prijspeil voor deze grote glastuinders (nl. het onderste eind van de prijsrange van 45-75 EUR/ton) vergelijkbaar, en zelfs lager zijn dan de bandbreedte van de OCAP CO₂-prijs van 47-79 EUR/ton. Zonder de steun zou het verschil tussen de beide prijsniveaus nog hoger liggen (zou OCAP CO₂ dus nog steeds de duurste oplossing bieden, met een prijs tussen 53 en 89 EUR/ton).
35. Daarom kan, op basis van het voorgaande de maatregel niet worden geacht een onterecht, indirect voordeel aan Abengoa of de glastuinders in de Zuidplaspolder te verlenen, zodat mag worden geconcludeerd dat deze partijen ook geen ontvangers zijn van de voorgenomen staatssteun.

3.2. Rechtmatigheid van de steun

36. Door de maatregel aan te melden vóór de tenuitvoerlegging ervan zijn de Nederlandse autoriteiten hun verplichtingen uit hoofde van artikel 108, lid 3, VWEU nagekomen.

3.3. Verenigbaarheid van de steun op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU

3.3.1. Toepasselijke rechtsgrondslag voor de beoordeling

37. In afwijking van het algemene verbod op staatssteun van artikel 107, lid 1, VWEU kan steun verenigbaar worden verklaard indien deze aanspraak kan maken op een van de afwijkingen die in het Verdrag worden opgesomd. Voor de onderhavige zaak kan artikel 107, lid 3, onder c), VWEU als passende basis dienen om de maatregel op zijn verenigbaarheid te toetsen.

¹⁰ Volgens artikel 2 van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad (PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32), is die richtlijn van toepassing op emissies uit de in bijlage I genoemde activiteiten en de in bijlage II genoemde broeikasgassen. Richtlijn 2003/87/EG geldt voor tuinbouwkassen voor zover die gebruikmaken van verbrandingsinstallaties met een nominaal thermisch ingangsvermogen van meer dan 20 MW (zie bijlage I bij de richtlijn voor de categorieën activiteiten die onder de toepassing van de richtlijn vallen). Volgens bijlage I, punt 1, vallen installaties die uitsluitend biomassa gebruiken, niet onder de toepassing van Richtlijn 2003/87/EG, als gewijzigd. Daarom valt leverancier Abengoa niet onder het EU-ETS.

38. De Commissie beschikt ter zake van artikel 107, lid 3, VWEU over een ruime beoordelingsbevoegdheid.¹¹ Gebruikmakend van deze beoordelingsbevoegdheid heeft de Commissie kaderregelingen, richtsnoeren en mededelingen bekendgemaakt waarin de criteria zijn uiteengezet om bepaalde soorten steun, op grond van artikel 107, lid 3, VWEU, met de interne markt verenigbaar te verklaren. Het is vaste rechtspraak dat de Commissie is gebonden aan de kaderregelingen, richtsnoeren en mededelingen die zij op het gebied van het toezicht op staatssteun vaststelt, voor zover deze niet van de regels van het Verdrag afwijken en door de lidstaten zijn aanvaard.¹² Daarom dient eerst te worden nagegaan of de aangemelde steun binnen het toepassingsbereik van een of meer van deze kaderregelingen, richtsnoeren of mededelingen valt. Is dat het geval, dan is de Commissie bij de uitoefening van haar beoordelingsbevoegdheid op grond van artikel 107, lid 3, VWEU door het betreffende instrument gebonden. Anders, dient de Commissie na te gaan of de steun rechtstreeks op grond van artikel 107, lid 3, onder b), en/of artikel 107, lid 3, onder c), VWEU verenigbaar kan worden verklaard.
39. In de onderhavige zaak kan de maatregel, gelet op de doelstelling ervan, binnen het toepassingsbereik van de communautaire kaderregeling inzake staatssteun voor milieubescherming¹³ (hierna "het milieusteunkader" genoemd) vallen.
40. Het toepassingsbereik van het milieusteunkader wordt in de punten 58, 59 en 60 van dat kader als volgt omschreven:
- "(58) Deze richtsnoeren zijn van toepassing op staatssteun ten behoeve van het milieu. Zij zullen worden toegepast in overeenstemming met ander communautair beleid op het gebied van staatssteun, andere bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en van het Verdrag betreffende de Europese Unie en wetgeving die op grond van deze verdragen is aangenomen.
- (59) Deze richtsnoeren zijn van toepassing op steun (²⁴) ter ondersteuning van milieubescherming in alle sectoren die onder het EG-Verdrag vallen. Zij zijn tevens van toepassing op de sectoren waarop bijzondere communautaire staatssteunregels van toepassing zijn (ijzer- en staalindustrie, scheepsbouw, automobielenindustrie, de sector synthetische vezels, vervoer, kolen, landbouw en visserij), tenzij in die bijzondere regels anders is bepaald.
- (60) Niet onder deze richtsnoeren vallen het ontwerp en de vervaardiging van milieuvriendelijke producten, machines of van vervoermiddelen die minder natuurlijke hulpbronnen gaan verbruiken, en maatregelen in fabrieken of andere productie-installaties die op een hogere veiligheid of een betere hygiëne zijn gericht."
41. Milieubescherming wordt in punt 70.1 van het milieusteunkader als volgt omschreven:

¹¹ Arrest van 21 maart 1990, zaak 142/87, België/Commissie ("Tubemeuse"), Jurispr. 1990, blz. I-959, punt 56, en arrest van 11 juli 1996, zaak C-39/94, Syndicat français de l'Express international (SFEI) e.a. / La Poste e.a., Jurispr. 1996, blz. I-3547, punt 36.

¹² Arrest van 24 maart 1993, zaak C-313/90, Comité international de la rayonne et des fibres synthétiques (CIRFS) e.a. / Commissie, Jurispr. 1993, blz. I-1125, punt 36; arrest van 15 oktober 1996, zaak C-311/94, IJssel-Vliet Combinatie BV / Minister van Economische Zaken, Jurispr. 1996, blz. I-5023, punt 43, en arrest van 26 september 2002, zaak C-351/98, Spanje/Commissie, Jurispr. 2002, blz. I-8031, punt 53.

¹³ PB C 82 van 1.4.2008, blz.1.

"1) *milieubescherming*: elke maatregel die is gericht op de preventie of het herstel van aantastingen van de natuurlijke omgeving of de natuurlijke hulpbronnen door de eigen activiteiten van de begunstigde, op het beperken van het risico op dergelijke aantastingen, dan wel op de aanmoediging van een rationeler gebruik van die hulpbronnen, met inbegrip van energiebesparende maatregelen en het gebruik van hernieuwbare energiebronnen (³³)".

42. In de onderhavige zaak zou het milieu-effect tot stand worden gebracht door de gedragswijziging van de glastuinders die CO₂ van OCAP CO₂ gebruiken - in plaats van met aardgas hun eigen CO₂ te produceren - hetgeen dus resulteert in besparingen op primaire energie aan de zijde van de eindverbruikers, wat dan weer een reductie van de CO₂-emissies zou moeten opleveren en zodoende bijdraagt aan de milieubescherming.
43. Volgens punt 70.1 van het milieusteunkader moet wel sprake zijn van een maatregel die is gericht op de preventie van aantastingen van de natuurlijke omgeving door de *eigen activiteiten van de begunstigde*. Deze voorwaarde is in de onderhavige zaak niet vervuld: de begunstigde van de steun is de netwerkbeheerder Bio Supply, die geen activiteiten op het gebied van milieubescherming in de zin van punt 70.1 van het milieusteunkader verricht.
44. Daarom valt deze zaak buiten het toepassingsbereik van het milieusteunkader.
45. Er zijn geen andere kaderregelingen of richtsnoeren die op deze zaak zouden kunnen worden toegepast. Bijgevolg dient de Commissie deze maatregel rechtstreeks aan artikel 107, lid 3, onder c), VWEU op zijn verenigbaarheid te toetsen.
46. In het verleden heeft de Commissie al staatssteun ten behoeve van infrastructuur aan artikel 107, lid 3, onder c), VWEU getoetst. Daarbij ging het om zaken met betrekking tot pijpleidingen, transportinfrastructuur en lokale netwerken voor het transport van een restproduct, met name restwarmte van de lokale industrie (terwijl het in de hier te onderzoeken zaak gaat om rest-CO₂ van een lokale leverancier). Deze eerdere infrastructuurzaken zijn rechtstreeks aan het Verdrag getoetst, omdat steun ten behoeve van infrastructuur uitdrukkelijk van het toepassingsbereik van het milieusteunkader is uitgesloten (zoals blijkt uit voetnoot 44 van datzelfde steunkader), zodat de criteria van het milieusteunkader in die zaken *per analogiam* werden toegepast¹⁴.

3.3.2. *De maatregel rechtstreeks aan artikel 107, lid 3, onder c), VWEU getoetst*

47. Volgens artikel 107, lid 3, onder c), VWEU kunnen "steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad", als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd.

¹⁴ Bijv. het besluit van de Commissie van 17 juni 2009 betreffende steunmaatregel N 485/2008 - Oostenrijk - Beihilfen für Fernwärme- und Fernkälteinfrastruktur sowie für Kühlanlagen (PB C 191 van 14.8.2009, blz. 1) en het besluit van de Commissie van 17 juni 2009 betreffende steunmaatregel N 584/2008 - Frankrijk - Régime d'aides aux énergies renouvelables de l'Agence pour le Développement et la Maîtrise de l'Energie 2009-2013 (PB C 195 van 19.8.2009, blz. 6).

48. Het is vaste beschikkingspraktijk van de Commissie¹⁵ dat maatregelen rechtstreeks op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU verenigbaar kunnen worden verklaard indien deze noodzakelijk en evenredig zijn en indien de positieve effecten, wat betreft de doelstelling van gemeenschappelijk belang, opwegen tegen de negatieve effecten voor de mededinging en het handelsverkeer. In dit verband dienen volgens de Commissie de volgende punten te worden beoordeeld:

- (1) Is de steunmaatregel gericht op een welomschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang?¹⁶
- (2) Is de steunmaatregel goed genoeg ontworpen om de doelstelling van gemeenschappelijk belang te kunnen verwezenlijken? Met name:
 - (a) is de steunmaatregel een geschikt en noodzakelijk instrument: zijn er dus geen andere, meer geschikte instrumenten?¹⁷
 - (b) is er een stimulerend effect: verandert de steun de gedragingen van ondernemingen?
 - (c) is de steunmaatregel evenredig: kan dezelfde gedragswijziging niet met minder steun worden verkregen?
- (3) Zijn de vervalsingen van de mededinging en de beïnvloeding van het handelsverkeer zo beperkt dat de balans al met al positief is?

Doelstelling van gemeenschappelijk belang

49. De steunmaatregel dient op een welomschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang te zijn gericht. Een doelstelling van gemeenschappelijk belang is een doelstelling die door de Europese Unie is erkend als zijnde in het gemeenschappelijke belang.

50. De hier te onderzoeken maatregel zet in op een beter gebruik van rest-CO₂ afkomstig van industriële processen. Daartoe geeft de maatregel steun voor de aanleg van de infrastructuur die nodig is om dit CO₂ tot bij de eindverbruikers te transporteren. De verwachting is dat het project besparingen op primaire energie zal opleveren aan de zijde van de eindverbruikers (de glastuinders), hetgeen dan weer de van fossiele brandstoffen afkomstige CO₂-emissies zou moeten reduceren, zodat tot milieubescherming wordt bijgedragen. De EU-instellingen hebben bij diverse gelegenheden erkend dat milieubescherming en de reductie van CO₂-emissies in het gemeenschappelijk belang zijn. Meer bepaald heeft de Europese Raad zich ertoe verbonden om de broeikasgasemissies tegen 2020 met 20% te reduceren ten opzichte van 1990 en om ten minste 20% te besparen op het energieverbruik ten opzichte van

¹⁵ Communautaire kaderregeling inzake staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, PB C 323 van 30.12.2006, blz. 1, punt 1.3; communautaire kaderregeling inzake staatssteun ten behoeve van het milieu, PB C 82 van 1.4.2008, blz. 1, punt 1.3.

¹⁶ Arrest van 14 januari 2009, zaak T-162/06, Kronoply GmbH & Co KG / Commissie, Jurispr. 2009, blz. II-1, met name de punten 65, 66, 74, 75.

¹⁷ Arrest van 7 juni 2001, zaak T-187/99, Agrana Zucker und Stärke AG / Commissie, Jurispr. 2001, blz. II-1587 (cf. punt 74); arrest van 14 mei 2002, zaak T-126/99, Graphischer Maschinenbau GmbH / Commissie, Jurispr. 2002, blz. II-2427 (cf. de punten 41-43); arrest van 15 april 2008, zaak C-390/06, Nuova Agricast Srl / Ministero delle Attività Produttive, Jurispr. 2008, blz. I-2577 (cf. de punten 68-69).

de prognoses voor 2020¹⁸, en het Europees Parlement en de Raad hebben in 2009 de betreffende wetgeving goedgekeurd om aan die doelstellingen te voldoen.

51. Volgens de berekeningen van de Nederlandse autoriteiten zou met de maatregel in totaal 25 miljoen m³ aardgas per jaar worden bespaard (in de aanname dat zo'n 115 000 ton CO₂ per jaar wordt geleverd aan zo'n 60 nieuwe afnemers in de Zuidplaspolder), hetgeen een jaarlijkse reductie van CO₂-emissies met 45 000 ton oplevert.
52. Geconcludeerd mag dus worden dat de voorgenomen maatregel gericht is op een duidelijk omschreven doelstelling van gemeenschappelijk belang.

Geschikt instrument

53. De steun ten behoeve van de voorgenomen maatregel is een geschikt instrument om te komen tot een toename van milieubescherming via CO₂-reducties. Een instrument is geschikt indien er geen andere, minder verstorende instrumenten zijn om dezelfde uitkomsten te behalen. De voorgenomen overheidssteun zet in op het stimuleren van de aanleg van speciale infrastructuur in een opkomende markt voor de levering van gasvormig CO₂ als grondstof voor de tuinbouw.
54. Het belangrijkste alternatief voor de voorgenomen subsidie zou erin bestaan de tuinbouwers te stimuleren met een subsidie voor de bouw van kassen die een milieuvoordeel opleveren. Zoals de Nederlandse autoriteiten echter hebben toegelicht, zijn er momenteel geen glastuinders die de grond bezitten waarop die kassen kunnen worden gebouwd - en is er dus ook geen garantie dat de milieudoelstellingen worden behaald. Bovendien ontstaan de grootste milieuvoordelen doordat alle glastuinders samenwerken om extern CO₂ te krijgen. Deze samenwerking valt makkelijker te bereiken wanneer er een eenvoudig pijpleidingnet is waarop de kassen zijn aangesloten, dan door rechtstreeks subsidie te verlenen aan de tuinders en te proberen hen allen te doen samenwerken om de commerciële aansluiting op het infrastructuurnet te organiseren en op te zetten.
55. Het tweede alternatief is de levering van extern CO₂ aan de kassen over te laten aan de overheid; dit zou de markten voor de glastuinbouw en energie echter meer doorkruisen, terwijl er geen garantie zou zijn dat een overheidsbedrijf uitsluitend zou handelen op marktvoorwaarden die voor een particuliere investeerder acceptabel zijn. Zelfs indien voor dit doel een overheidsbedrijf zou worden opgericht, dan nog valt, zoals verder zal worden aangetoond, uit te sluiten dat dit bedrijf van start zou kunnen gaan zonder een vergelijkbare subsidie voor aanloopinvesteringen, onder omstandigheden die vergelijkbaar zijn met die voor de aangemelde maatregel.
56. In lijn met het standpunt van de Nederlandse autoriteiten biedt de rechtstreekse subsidie aan de infrastructuurexploitant een betere garantie om de milieudoelstellingen te behalen, bovendien op doelmatige en transparante wijze. De voorgenomen steun in de vorm van een rechtstreekse subsidie vormt dus kennelijk een geschikt instrument om de beoogde CO₂-reducties te behalen.

¹⁸ Zie punt 22 van de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Brussel van 11 en 12.12.2008), beschikbaar onder: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/nl/ec/104701.pdf.

Stimulerend effect

57. De steun ten behoeve van de beoogde maatregel moet ook een stimulerend effect hebben. Staatssteun heeft een stimulerend effect wanneer de steun de gedragingen van de begunstigde ten aanzien van het behalen van de doelstelling van gemeenschappelijk belang verandert. De Commissie is van oordeel dat steun geen stimulerend effect heeft indien het project reeds is aangevangen voordat de begunstigde een steunaanvraag heeft ingediend.
58. De markt alleen lijkt ondernemingen onvoldoende te prikkelen om in het netwerk te investeren, zodat er momenteel van marktfalen sprake lijkt te zijn.
59. Meer bepaald hebben de Nederlandse autoriteiten betoogd dat de markt de ontvanger van de steun onvoldoende prikkels geeft om te investeren. Vooral is het zo dat de infrastructuur als duur wordt beschouwd en dat het project, zoals blijkt uit de business-case, wordt gekenmerkt door een aantal investerings- en operationele risico's.
60. Zonder de steun, en gezien de aan het project verbonden investeringsrisico's en operationele risico's (zoals die hier in punt 17 zijn beschreven), is de IRR te laag en zou het project geen kapitaal tegen marktvoorwaarden kunnen aantrekken. Meer bepaald bedraagt de winstgevendheid van de investering, uitgedrukt als IRR, zonder staatssteun [...] % over de periode waarin de investering volledig wordt afgeschreven (20 jaar). Deze IRR is te laag voor de aandeelhouders om Bio Supply voor deze investering risicokapitaal te verschaffen en deze lage IRR valt in de eerste plaats te verklaren door de betrekkelijk ongunstige ligging van het gebied van de Zuidplaspolder ten opzichte van de bestaande transportpijpleiding van Bio Supply. Met de 5 miljoen EUR steun zal de IRR, volgens de door de Nederlandse autoriteiten verstrekte kasstroomanalyse, toenemen tot [...] %. Dit percentage ligt nog steeds onder het minimum rendementspercentage dat aandeelhouders eisen ([...] %), maar zou voor hen toch nog aanvaardbaar zijn gezien de afgeleide voordelen wat betreft merkimago en reputatie in deze opkomende bedrijfstak¹⁹.
61. Bovendien zou de grootteorde van de prijsverhogingen die nodig zou zijn om dezelfde IRR van [...] % te behalen zonder de voorgenomen steun, meer dan 12% bedragen, hetgeen, zoals in punt 16 werd aangegeven, het zakelijke voorstel van Bio Supply uit de markt zou prijzen ten opzichte van concurrerende alternatieven. Daardoor zouden de verwachte baten in termen van CO₂-reducties dan weer sterk dalen.
62. De Nederlandse autoriteiten hebben bevestigd dat het project, in afwachting van de toestemming van de Commissie, nog niet is opgestart.
63. Aangezien het project zonder de overheidssteun hoogst waarschijnlijk niet zou worden uitgevoerd, is de Commissie van oordeel dat de voorgenomen maatregel een stimulerend effect heeft.

¹⁹ De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat de Weighted Average Cost of Capital (WACC) voor de partners in het aangemelde project geen parameter is om beslissingen te nemen. De aandeelhouders beoordelen het project op zich, vóór financiering en vóór belastingen, en hanteren een IRR-berekening die is gebaseerd op de investering en de EBITDA van het project. In 2009 rapporteerde OCAP CO₂ een omzet van [...] EUR en een EBITDA van [...] EUR. Voor 2010 wordt een omzet van [...] EUR verwacht en een EBITDA van [...] EUR.

Evenredigheid

64. Een staatssteunmaatregel is evenredig indien de maatregel zodanig is ontworpen dat de steun tot het minimum beperkt blijft.
65. In de eerste plaats tekent de Commissie aan dat zij in het verleden doorgaans heeft ingestemd met een steunintensiteit van 50% voor investeringen in transportinfrastructuur en voor investeringen in pijpleidingen.²⁰
66. Ten tweede tekent de Commissie aan dat zij ook heeft ingestemd met een steunintensiteit tot 60% voor investeringen in netwerken voor stadsverwarming en stadskoeling, alsmede in netwerken voor restwarmte.²¹
67. Tegen deze achtergrond heeft de Commissie het aangemelde project op zijn economische levensvatbaarheid beoordeeld.
68. Zoals reeds werd aangegeven, komt het steunbedrag van 5 miljoen EUR overeen met zo'n 43,5% van de in aanmerking komende investeringskosten ten belope van 11 500 602 EUR.
69. Bijgevolg mag worden geconcludeerd dat de staatssteun ten behoeve van de voorgenoemde maatregel evenredig is, omdat deze in lijn is met steunintensiteiten waarmee de Commissie voor vergelijkbare projecten heeft ingestemd en omdat de nadere economische beoordeling van het betrokken project heeft uitgewezen dat de steun niet méér bedraagt dan hetgeen nodig is om break-even te draaien.

Verstoring van de mededinging en beïnvloeding van het handelsverkeer tussen lidstaten

70. De markt voor de levering van gasvormig CO₂ is per definitie gebonden aan de locatie van de pijpleidingen en is dus, naar zijn aard, lokaal: het kassengebied Zuidplaspolder in Nederland. Daarom zou een eventueel effect op het handelsverkeer tussen lidstaten slechts beperkt zijn.
71. Bovendien valt, gezien de structuur van deze opkomende markt, de beperkte beschikbaarheid van transportinfrastructuur (pijpleidingen en compressie-installaties) en de aanzienlijke investeringen die nodig zijn om de markt te betreden, niet te verwachten dat concurrenten dit lokale segment in de voorzienbare toekomst zullen betreden²². Er zijn indirecte concurrenten die met tankwagens vloeibaar CO₂

²⁰ Bijv. Beschikking 2005/170/EG van de Commissie van 16 juni 2004 betreffende de door België, Duitsland en Nederland aangemelde steunmaatregelen voor de aanleg van een propyleenpijpleiding van Rotterdam, via Antwerpen, naar het Ruhrgebied (nr. C 67/03 (ex N 355/03), nr. C 68/03 (ex N 400/03) en nr. C 69/03 (ex N 473/03)), PB L 56 van 2.3.2005, blz. 15.

²¹ Bijv. het reeds aangehaalde besluit van de Commissie betreffende steunmaatregel N 485/2008, waar de steunintensiteit tot 50% beperkt was (punt 34), en het besluit betreffende steunmaatregel N 584/2008, waar de steunintensiteit maximaal 60% bedroeg (punt 64).

²² De Nederlandse autoriteiten hebben verklaard dat er enkele andere ondernemingen zijn die op iets kleinere schaal actief zijn in de gecombineerde levering van restwarmte en rest-CO₂ aan kassen. Deze ondernemingen zijn echter elders in Nederland gevestigd en liggen niet op haalbare afstand van de Zuidplaspolder. Bovendien ligt de Zuidplaspolder niet dicht bij een CO₂-bron en is een transportnet in de nabije omgeving dus een noodzakelijke voorwaarde voor de economisch levensvatbare CO₂-levering aan de Zuidplaspolder. Zoals hier is aangegeven, is OCAP CO₂ eigenaar van een transportpijpleiding die in de buurt loopt, en die ook dichtbij genoeg ligt voor een aansluiting op de Abengoa-bron in het Rotterdamse havengebied. Indien deze bestaande pijpleiding niet zou kunnen

leveren. De kosten voor vloeibaar CO₂ zijn, zoals reeds aangegeven in punt 14, echter bijna dubbel zo hoog als die voor gasvormig CO₂ dat via een pijpleiding wordt geleverd. Daarom zouden de meeste glastuinders, indien zij geen gebruik zouden kunnen maken van het gasvormige CO₂ van de geplande pijpleidingen, blijven doorgaan met het produceren van hun eigen CO₂.

72. Onder die omstandigheden is de Commissie van oordeel dat het weinig waarschijnlijk is dat de maatregel de mededinging bij de levering van gasvormig CO₂ ongunstig zou beïnvloeden.
73. De maatregel kan potentieel ook de mededinging op de markt voor aardgaslevering verstoren, aangezien als gevolg van deze maatregel aardgas als grondstof bij het productieproces van glastuinders zou worden vervangen door gasvormig CO₂ van OCAP CO₂. Toch vindt de levering van aardgas in de hier te onderzoeken zaak op zeer lokale schaal plaats (in de Zuidplaspolder in Nederland). Bijgevolg zouden de eventuele gevolgen voor de mededinging en het handelsverkeer tussen lidstaten op de gasleveringsmarkt noodzakelijkerwijs slechts beperkt zijn.
74. Terzelfder tijd zorgt de voorgenomen maatregel voor positieve milieu-effecten. Het transportnetwerk voor rest-CO₂ zou, zoals hier reeds is uiteengezet, een besparing van primaire energie bij de eindverbruikers (de glastuinders) opleveren, hetgeen dan weer de CO₂-emissies zou doen dalen.
75. Bovendien hebben de Nederlandse autoriteiten toegezegd dat derden op billijke en niet-discriminerende voorwaarden toegang zullen krijgen tot de infrastructuur van OCAP CO₂ waarop de hier te onderzoeken aanmelding ziet (daaronder begrepen de bestaande pijpleiding), indien een derde partij toegang tot het transport- en distributienetwerk van OCAP CO₂ verlangt. Daardoor kunnen de hier vastgestelde concurrentiedistorsies worden gemitigeerd.

Afwegingstoets

76. Geconcludeerd dient te worden dat de concurrentiedistorsies of ongunstige effecten voor het handelsverkeer tussen lidstaten die eventueel door de beoogde maatregel worden veroorzaakt, slechts beperkt kunnen zijn, zodat de balans, uit oogpunt van de doelstelling van gemeenschappelijk belang "milieubescherming", al met al positief is.

Conclusie

77. De Commissie concludeert derhalve dat de aangemelde steunmaatregel verenigbaar is met artikel 107, lid 3, onder c), VWEU.

4. BESLUIT

78. Mitsdien heeft de Commissie besloten geen bezwaar te maken tegen de aangemelde maatregel, aangezien de steun verenigbaar kan worden verklaard met de interne markt op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU en artikel 61, lid 3, onder c), van de EER-Overeenkomst.

worden gebruikt, zou de investering te hoog uitvallen en zou de CO₂-levering niet haalbaar zijn. Daarom valt niet te verwachten dat concurrenten deze lokale markt zullen betreden.

79. De Commissie herinnert de Nederlandse autoriteiten eraan dat, overeenkomstig artikel 108, lid 3, VWEU, alle voornemens om deze steunmaatregel te herfinancieren, te wijzigen of aan te passen bij de Commissie moeten worden gemeld overeenkomstig Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 93 van het EG-Verdrag [thans artikel 108 VWEU] (PB L 140 van 30.4. 2004, blz. 1).
80. Ingeval deze brief vertrouwelijke gegevens mocht bevatten die niet mogen worden bekendgemaakt, wordt u verzocht de Commissie daarvan binnen vijftien werkdagen vanaf de ontvangst van dit schrijven in kennis te stellen. Ontvangt de Commissie binnen de vastgestelde termijn geen met redenen omkleed verzoek, dan neemt zij aan dat u instemt met mededeling aan derden en bekendmaking van de volledige tekst van dit schrijven in de authentieke taal op de internetsite:

http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/state_aids_texts_nl.htm.

Dit verzoek dient bij aangetekend schrijven of bij faxbericht te worden gericht aan:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Concurrentie
Directoraat Staatssteun
Griffie Staatssteun
1049 Brussel
België.
Fax: +32 229-61242

Met bijzondere Hochachting,

Voor de Commissie

Joaquín ALMUNIA
Vicevoorzitter